

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Jonstoni Historia Naturalis

Ioannis Ionstoni|| Theatrvm|| Vniversale Omnivm|| Animalivm||
Qvadrpedvm

Jonston, Jan

Heilbrunna, MDCCLV.

VD18 90528808

Caput VII. De Castoreo.

urn:nbn:de:gbv:45:1-10966

lia, sub quibus cavitates quaedam sunt, sedes Zibethi, haec vascula, si digitis magis pressa deducantur, apertis omnino foraminibus totas cavitates demonstrant, loculique perfecte patent, quorum cavitas tanta est, quanta sufficeret ad continendum Amygdalae nucleum, in his loculis nullus porus, nullus meatus apparet, Sed sectione facta, corpus duriusculum ovi magnitudine, quod cartilaginofum tactu videbatur, agnovi distingui in duo utriculos olivae Hispanicae magnitudine, et nequaquam cartilaginofos, sed carnosos, et minutis, albis, duris glandulis, seu granulis

infertos, duriore autem multum, quam testes, erant substantia omnino tamen inter se distinguebantur hi folliculi, membranis tamen uniti, et interior quidem communis erat ambobus utriculis, servo adhuc apud me hosce utriculos exsiccatos, qui mire redolent Zibethum, cum testes veri exsiccati cum scroto nihil oleant, sed quod mirum animal Hydrope exanimatum putrefactis omnibus visceribus, et maxime foetidis, vehemens ut nausea fecanti excitaretur, et alioqui foetidum totum, tamen mire olebat, et nunc etiam optimum spirat odorem vas Zibethi.

CAPUT VII.

De Castoreo.

Cum autem ad dilucidandum genus, et proprietatem Hyae-nae odoratae plurimum conferat Fibri historia, ideo dicemus quod Fiber animal sit, cuius, et mas, et foemina reperitur, ambo in inguinibus conceptacula quaedam habent, e quibus, per sua oscula, melleus quidam liquor emanat, quem Fiber ipse delingere solet. Mares autem habent praeterea suos testes sub cute intus, ita conclusos, ut tangi nequeant, veluti sues teste Dioscoride. Rondeletius similes tumores in leporibus esse dixit, unde factum sit, ut vulgus eos mares, et foeminas censuerit. Pariter Moscho animali similes esse censuit, vesiculae enim Moschi id indicant, sed Rondeletii verba digna sunt, quae huc transferantur, hic lib. de Amphibiis cap. 8. *Fibri, inquit, in inguinibus geminos tumores habent, utrinque unicum membrana sua conclusum, ovi anserini magnitudine, inter hos est mentula in maribus, in foeminis pudendum. Hi tumores testes non sunt, sed folliculi membrana contexti in quorum medio singuli sunt meatus, e quibus exudat liquor pinguis, et cerosus, quem ipse Castor saepe admoto ore lambit, et exsugit, postea hoc veluti oleo, quas potest corporis partes contingere, oblinit.*

Hos tumores testes non esse hinc maxime colligas, quod ab his nulla sit ad mentulam via, neque ductus, quo humor in mentulae meatum derivetur, et foras emittatur. Praeterea, quod testes intus reperiuntur. Liqueor ille, de quo loquimur, quum recens est, oleum refert, quum vetustior mellis liquidi colore est, et crassitudine. Idem leporum exemplo declarare non inutile fuerit. Iis in utroque inguine tumor est, glandulae prominentis modo, intus meatus est varicosus, capreoli modo intortus e quo liquor effluit. Hos tumores, cum in omnibus leporibus observasset vulgus, lepores omnes simul mares, et foeminas esse credidit. Eosdem tumores Moscho animali esse putato, a quibus odoratum illud pus emanat. Neque sunt audiendi, qui putant tuberculi, vel umbilici inflammati sanem esse. Tumorem esse glandulae, vel testiculo similem membrana circumdatum norunt, qui adulterant, nam in testiculi formam effingunt, ac testiculum Moschi appellant Haec, quae de tumoribus inguinum Castoris, et liquore inde manante a nobis prodita sunt, cum ita se habere doceat ipsa inspectio, et paullo ante dixerat Rondeletius. Testes parvi, substrictique, et adhaerentes spinae, qui adimi sine vita animalis non possunt. Id prius scripserat Dioscorides, licet

Ff 3

cen-

Structura.

Rondeletius.

cenfuerit, quod defertur, bivaſculum eſſe teſtes, pariter Plinius lib. 32. cap. 3. ex Sextio Medico diligentiffimo, ex quo videtur colligi poſſe liquoris folliculos non eſſe teſtes et quidem facile, quia teſtes non ſunt liquoris forma in folliculis. Dicendum ergo a deſſe animalia multa, ut Hyænas, Zibethica, Caſtores, Moſchifera, Lepores, et alia, quæ inguinibus vaſcula ferant, in quibus liquores quosdam odoratos proprios deferant, ut inter piſces ſepia, loligo, purpura, excrementa odorata continent in veſiculis.

Quod autem de Moſcho ferunt, non videtur verum. Concedimus quidem animal eſſe exoticum et Indicum in regno *Pegu* ac potiſſimum in agro *Tumbacoſorum* admodum frequens, caprae non multum diſſimile ac corpore praegrandi, *Dorchadem Moſchi*, *Gazellam Indicam* et *Capreolum Moſchi* nominatum, ex cuius inferiore maxilla, aequè dentes utrinque ſinguli porcorum inſtar exeruntur.

At quum narrant, huic cum Veneris oestro percellitur, furoris vehementia umbilici regionem intumefcere ibique congeſto ſanguine multo et craſſo fieri apoſtoma atque tum ferum illud animal potum, cibumque averſari omnem et humi ſeſe provolvere atque lapidibus et arborum truncis turgentem partem quadam voluptate confricando diſrumpere ac vomitam aperire, ex qua ſaniem quandam excerni, quæ

verus eſt Moſchus, illam autem ſaniem, etiam referunt, ſuper arborum truncis aut faxis relictam, calore ſolis ac coeli bonitate coqui et elaborati, ſic viroſum ipſius odorem, ſi quis eſt, diſſipari et hanc eſſe optimum Moſchum. Alioqui capta fera venatores partem cum corio ſimul abſcindere, cruorem effluentem exprimere, colligere, exſiccare et ſervare cum utriculis aut pellibus eorundem animalium, quorum ſaepe ſanguinem exſiccatum, pauculae recrementi dicti portioni commixtum, pro puro Moſcho ab inſitoribus ſeu adulteratoribus vendi, etc. Nos ſi haec attente conſideraverimus eandem eſſe naturam Moſchiferi animalis, ac Zibethici aperte cognoſcemus, nonne ambo ſub umbilico vas excrementi collocatur? nonne ambo ad Venerem iritantur copia ſui excrementi? nonne ambo, ut tale excrementum expurgent, ſe confricant lapidibus et ſtirpibus? nonne utrumque excrementum eligitur potius ab animali expurgatum, quam ab homine extractum? Quare utriusque ſimilis eſt natura et ideo ſi ex Ariſtotele a notioribus nobis ad minus nota procedendum, ex nota natura Zibethi veniamus in cognitionem Moſchi minus nobis noti et dicemus, ſicut Zibeth eſt non ex apoſtimate, ita neque Moſchus, quare Moſchiferum animal habebit etiam particulam determinatam naturaliter ad colligendum excrementum dictum Moſchus.

CAPUT VIII.

Quid ſit Zibeth?

Nomina.

Ex hoc animali colligitur odorem dictum Zibeth a Scaligero, Zibettum et Zapetion ab Hermolao et Ruellio, a nonnullis Algalia, ab aliis Civetta. Huius in animali ipſo, quæ ſit materia, non certo apud omnes conſtat.

An ſit ſemen?

Siquidem animalis ſemen vocavit Cardanus, unde a Scaligero reprehenditur, et iure, verum enim ſemen non eſſe, patet manifeſte, quia,

qui adhaerent, ſubſuntque teſtes, non eo ſuos ſeminales ductus evacuant, ſed per penem, ut in canibus, quod ſeſtione earum partium clariffime vidimus. Nec poſſumus dicere, quatuor habere teſtes, duos proli generandae deſtinatos, alteros vero apertos ad ſuperflui ſeminis excretionem, quia hi utriculi exſiccati, quos ſervo, odorem Zibethi ſpirant, nullum autem teſtes, quo patet aliam materiam.

An ſit dor?

An ſit excrementum?

Diſtinctio excrementorum